

Stortare

Stortarevegetasjon i Nord-Trøndelag.
Kelp bed in Nord-Trøndelag.

Status og råd

Langs norskekysten danner stortare skoger som skaper et tredimensjonalt miljø. Tareskogene er tilholdssted for mange organismer og viktige oppvekst- og næringsområder for flere fiskearter. Bortfall av tarevegetasjon kan derfor ha store økologiske og økonomiske ringvirkninger.

Kråkebollebeiting og taretråling er to viktige årsaker til tap av tareskog. Kråkebollene beiter ned all tare over store flater, og står for det største biomassetapet av tareskog langs norskekysten. Årsakene til svingninger i kråkebollebestandene og den massive nedbeitingen av tareskogene langs kysten av Nord-Norge er ikke kjent. Taretråling går mest ut over de store tareplantene, mens småplantene som overlever vokser raskere pga. bedre lysforhold, og vil med tiden reetablere tareskogen. På grunn av kuperte bunnforhold, som er lite tilgjengelig for taretrålen, er det vanligvis store partier med uberørt tareskog i områdene der det høstes stortare. Selv om tarehøstingen er et avgrenset inngrep, vil likevel tareskogens økologiske funksjon reduseres lokalt i en viss periode, avhengig av uttaksgrad og reetableringsevne.

Overvåking

Hvert år overvåker Havforskningsinstituttet tilstanden i taresamfunnene og effekter av tarehøsting på faste stasjoner på kysten fra Rogaland til Sør-Trøndelag. Overvåkingen inkluderer stasjoner både i høstefelt og i referanseområder som er stengt for taretråling. Siden 2010 har det vært gjennomført undersøkelser i forbindelse med prøvehøsting av stortare i Nord-Trøndelag.

Undersøkelsene gjøres med undervannskamera, og tarevegetasjonens dekningsgrad, tetthet, plantehøyde, rekruttering, påvekstorganismer, antall kråkeboller og fisk registreres langs faste videotranssekt. For å undersøke variasjoner i forekomst av fisk og tiftokreps i områder som har vært utsatt for tarehøsting, ble det i Nord-Trøndelag i 2012 gjennomført et forsøksfiske med tradisjonelle fiskeredskaper i tillegg til observasjoner vha. spesialkonstruerte stasjonære kamerasystem. Disse resultatene blir publisert i en egen rapport.

Resultater

På grunn av tekniske problemer og dårlig vær ble det ikke gjort observasjoner på stasjoner i Hordaland, Sogn og Fjordane og sørlige deler av Møre og Romsdal i 2012. Observasjoner av tare på overvåkingsstasjonene langs kysten av Rogaland, Nord-Møre og Trøndelag viser små endringer. Tarevegetasjonens tilstand klassifiseres som meget god og stabil, med en gjennomsnittlig dekningsgrad av stortare på 60–100 % i de fleste områder. I Sør-Trøndelag er tarevegetasjonen i enkelte områder redusert som følge av beiting av rød kråkebolle, *Echinus esculentus*. Dette gjelder spesielt høstefeltene i Ørland, Bjugn og Åfjord, der begrensninger på tarehøsting bør vurderes. I de nye prøvehøstingsområdene i Nord-Trøndelag var tettheten av kråkeboller moderat, og tarevegetasjonen meget velvokst med en gjennomsnittlig biomassetetthet estimert til i overkant av 25 kg tare per m². Gjenveksten av tarevegetasjon etter prøvehøstingen i Nord-Trøndelag synes ikke å være hemmet av kråkebollebeiting.

På flere av høstefeltene er det registrert spor etter taretråling. Det synlige uttaket av tare som ble observert på overvåkingsstasjonene i 2012 var i gjennomsnitt 19 % av stående tarevegetasjon, mens uttak på ca. 75 % ble observert på enkelte høstefelt i både Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag. Sporene etter taretrålingen avtar med tid etter siste høsting, og gjenveksten på trålflatene virker generelt god fra år til år.

Stortare – *Laminaria hyperborea*

Familie: Laminariaceae

Maks størrelse: Ca. 3 m og ca. 4 kg

Levetid: Inntil 20 år

Leveområde: I strømrrike kystområder på hard bunn fra lavvannsgrensen og ned til ca. 30 m dyp.

Særtrekk: Består av et festeorgan og en stilkdel (som begge er flerårige), og et oppsplittet blad som nydannes hvert år.

Høsting: Høstes på 2–20 meters dyp på kyststrekningen Rogaland–Sør-Trøndelag. Fylkene er delt inn i rullerende høstefelter, og det enkelte felt er åpent for taretråling hvert femte år (hvert fjerde år i Rogaland).

Nøkkeltal:

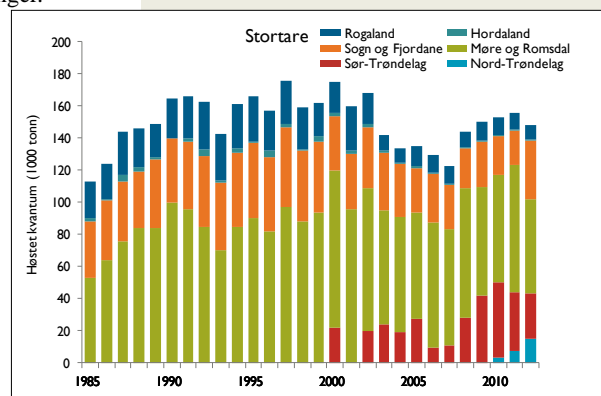
ÅRLIG FANGST: Ca. 150 000 tonn, dvs. mindre enn én prosent av den stående biomassen langs norskekysten som er beregnet til ca. 50 millioner tonn.

EKSPORTVERDI FOR STORTARE OG GRISETANG: Ca. en halv milliard kroner per år.

Fakta om bestanden:

Stortare utgjør mesteparten av makroalgebiomassen langs norskekysten. Utbredelsen av stortare er begrenset til den østlige delen av Nord-Atlanteren, fra Portugal i sør til Kolahalvøya i nord. Arten vokser langs hele norskekysten. Langs store deler av kysten i Nord-Norge er tarevegetasjonen helt nedbeitet av kråkeboller. Stortare høstes gjennom tråling på kyststrekningen Rogaland–Sør-Trøndelag.

Årlig høstekvantum av stortare fordelt på fylker.
Yearly landings of kelp in thousand tonnes by counties.